DOMSTOLENS DOM

den 28 mars 1995 *

I mål C-346/93,

angående en begäran enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från Court of Appeal att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiggjorda målet mellan

Kleinwort Benson Ltd

och

City of Glasgow District Council

angående tolkningen av artikel 5.1 och 5.3 i den ovan nämnda konventionen den 27 september 1968 (EGT nr L 299, 1972, s. 32), ändrad genom konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritanniens och Nordirlands tillträde (EGT nr L 304, s. 1, och — ändrad lydelse — s. 77),

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av G.C. Rodríguez Iglesias, ordförande, F.A. Schockweiler (referent), P.J.G. Kapteyn och C. Gulmann, avdelningsordförande, G.F. Mancini, C.N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet och G. Hirsch, domare,

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: H. von Holstein, biträdande justitiesekreterare,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Kleinwort Benson Ltd genom T. Beazley, barrister, med fullmakt av R. Baggallay och K. Anderson, solicitors,

— City of Glasgow District Council genom M. Burton, QC, och J. Tecks, barrister, med fullmakt av Lewis Silkin, solicitors,

— Förenade kungarikets regering genom J.D. Colahan, Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av D. Lloyd Jones, barrister,

— Tysklands regering genom C. Böhmer, Ministerialrat vid Justitieministeriet, i egenskap av ombud,

— Spaniens regering genom A.J. Navarro González, generaldirektör för juridisk och institutionell EG-samordning, och G. Calvo Díaz, abogado del Estado, vid avdelningen för gemenskapsrättsliga tvistemål, båda i egenskap av ombud,

— Frankrikes regering genom C. de Salins, underdirektör vid juridiska avdelningen vid Utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission genom N. Khan och X. Lewis, vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att Kleinwort Benson Ltd, företrätt av T. Beazley, City of Glasgow District Council, företrätt av M. Burton och J. Tecks, Förenade kungarikets regering företrädd av S. Braviner, Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av D. Lloyd Jones, Spaniens regering, företrädd av G. Calvo Díaz, och kommissionen, företrädd av N. Khan och X. Lewis, har avgivit muntliga yttranden vid förhandlingen den 22 november 1994,

och efter att den 31 januari 1995 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Court of Appeal har genom beslut av den 18 maj 1993, som inkommit till domstolen den 6 juli samma år, begärt att domstolen enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT nr L 299, 1972, s. 32), ändrad genom konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT nr L 304, s. 1, och — ändrad lydelse — s. 77, nedan kallad "konventionen"), skall meddela ett förhandsavgörande beträffande tolkningen av artikel 5.1 och 5.3 i konventionen.

2 Denna fråga har uppkommit inom ramen för en tvist mellan Kleinwort Benson Ltd (nedan kallad "Kleinwort"), en bank i England, och City of Glasgow District Council (nedan kallad "Council"), Glasgows landskommunfullmäktige (Skottland), beträffande vilken domstol som är behörig att pröva en talan om återbetalning av en summa pengar som erlagts enligt avtal som förklarats vara en nullitet.

3 Det framgår av akten i målet att Kleinwort och Council från den 7 september 1982 ingått sju avtal om utbyte av räntesatser, och att Kleinwort mellan den 9 mars 1983 och den 10 september 1987 enligt dessa har erlagt ett belopp om totalt 807 230,31 UKL.

4 Den 24 januari 1991 avgjorde House of Lords i en dom av principiell betydelse att lokala myndigheter av Councils typ inte var behöriga att ingå denna typ av avtal och att de ingångna avtalen följaktligen var en nullitet från början eftersom den ena parten inte hade rättskapacitet.

5 Den 6 september 1991 väckte Kleinwort, under åberopande av obehörig vinst, talan mot Council inför High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court i England med en begäran om återbetalning av de belopp som man hade erlagt enligt de avtal som hade ingåtts mellan parterna.

6 Council bestred att de engelska domstolarna var behöriga att pröva Kleinworts begäran, eftersom talan om återbetalning enligt dess åsikt borde föras vid domstolen på den ort där svaranden har sitt hemvist i Skottland.

7 Kleinwort hävdade däremot inför High Court att talan hade väckts mot Council antingen avseende "avtal" eller avseende "skadestånd utanför avtalsförhållanden", och att följaktligen de engelska domstolarna var behöriga med stöd av antingen

artikel 5.1 eller 5.3 i bilaga 4 till Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982 (1982 års lag om behörighet och utslag på civilrättens område, nedan kallad "1982 års lag").

8 I Förenade kungariket föreskriver 1982 års lag, vilken har som huvudsyfte att göra konventionen tillämplig i denna konventionsstat, bland annat ett system för fördelning av tvistemålsdomstolars behörighet mellan de olika territoriella delar (England, Wales, Skottland och Nordirland) som denna stat består av.

9 I detta syfte innehåller bilaga 4 till 1982 års lag vissa bestämmelser som inspirerats av konventionen. Således föreskriver artikel 2 principen att domstolarna på den ort där svaranden har sitt hemvist skall vara behöriga, medan artikel 5.1 och 5.3 ger specialbehörighet när talan avser avtal, åt domstolen där den förpliktelse som ligger till grund för talan har uppfyllts eller skall uppfyllas och, om talan avser ansvar för skadestånd utanför avtalsförhållanden, domstolen på den ort där skadan inträffade eller, då det gäller en potentiell skada, den ort där skadan troligen kommer att inträffa.

10 Enligt lydelsen i artikel 16.3 a i 1982 års lag "bör man hänvisa till varje relevant princip som uppställts av Europeiska gemenskapernas domstol beträffande avdelning II i 1968 års konvention och till varje relevant beslut av denna beträffande betydelsen eller verkan av varje bestämmelse i denna avdelning" för att bestämma betydelsen eller verkan av varje bestämmelse i bilaga 4.

11 Artikel 47.1 och 47.3 i 1982 års lag förutser möjligheten att vidta ändringar bland annat i bilaga 4, "med hänsyn till de principer som Europeiska gemenskapernas domstol har uttalat beträffande avdelning II i 1968 års konvention eller varje beslut av EG-domstolen om betydelsen eller verkan av varje bestämmelse i denna avdelning", däribland "ändringar som är ägnade att framkalla skiljaktigheter mellan bestämmelserna i bilaga 4 [...] och motsvarande bestämmelser i avdelning II i 1968 års konvention".

12 Då High Court den 27 februari 1992 beslutat att den inte var behörig att pröva tvisten, överklagade Kleinwort den 26 mars 1992 detta beslut till Court of Appeal.

13 Eftersom Court of Appeal ansåg att tvistens lösning var beroende av ett beslut om tillämpningsområdet för artikel 5.1 och 5.3 i bilaga 4 till 1982 års lag, liksom om sambandet mellan dessa två bestämmelser, att dessas lydelse i huvudsak var identisk med den i artikel 5.1 och 5.3 i konventionen och att EG-domstolen ännu inte hade uttalat sig om tolkningen av dessa senare bestämmelser, beslutade Court of Appeal den 18 maj 1993 att med tillämpning av artikel 3 i det ovannämnda protokollet av den 3 juni 1971 förklara målet vilande till dess att EG-domstolen hade svarat på begäran om förhandsavgörande avseende följande fråga:

"I händelse av att talan väckts om återbetalning av ett belopp som käranden har utbetalat till svaranden, på grundval av ett avtal som är en nullitet på grund av att parterna saknade den rättskapacitet som krävdes för att ingå avtalet,

a) har då talan väckts mot svaranden avseende 'avtal' enligt artikel 5.1 i konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område

eller

b) har talan väckts mot svaranden avseende 'skadestånd utanför avtalsförhållanden' enligt artikel 5.3 i denna konvention?"

Beträffande EG-domstolens behörighet

14 Det är ostridigt att den tolkning som EG-domstolen ombeds att göra av bestämmelserna i fråga i konventionen, inte är avsedd att tillåta den hänskjutande domstolen att pröva tillämpningen av denna konvention, utan inhemsk rätt i den konventionsstat där denna domstol är belägen.

15 Under dessa omständigheter uppstår problemet om EG-domstolens behörighet att pröva Court of Appeals fråga för förhandsavgörande.

16 I detta avseende bör man först betona att den inhemska rätt som styr i målet inför den nationella domstolen — istället för att direkt och ovillkorligt hänvisa till gemenskapsrätten, varigenom denna skulle ha blivit tillämplig i den inhemska rättsordningen — begränsar sig till att ta konventionen till förebild och delvis återger dess lydelse.

17 Även om vissa bestämmelser i konventionen nästan ordagrant återges i denna lag är dess lydelse i själva verket ibland annorlunda än den i motsvarande bestämmelse i konventionen. Detta är bland annat fallet i dess artikel 5.3.

18 Dessutom föreskrivs i 1982 års lag uttryckligen en möjlighet för den berörda konventionsstatens myndigheter att vidta ändringar "som är ägnade att framkalla skiljaktigheter" mellan bestämmelserna i bilaga 4 och motsvarande bestämmelser i konventionen, så som EG-domstolen har tolkat dem.

19 Under dessa omständigheter kan man inte anse att de bestämmelser i konventionen som hänskjutits till EG-domstolen för tolkning har gjorts tillämpliga som sådana av den berörda konventionsstatens rätt, även om det vore utanför denna konventions tillämpningsområde.

20 Man bör vidare framhålla att domstolarna i den berörda konventionsstaten med stöd av 1982 års lag inte är skyldiga att avgöra tvister som väckts vid dessa genom att på ett absolut och ovillkorligt sätt tillämpa den tolkning av konventionen som EG-domstolen gett dem.

21 I själva verket behöver de nationella domstolarna enligt denna lag endast vid tillämpningen av de bestämmelser som återgivits från konventionen, ta hänsyn till EG-domstolens rättspraxis beträffande tolkningen av motsvarande bestämmelser i konventionen. Då konventionen är tillämplig på tvisten föreskriver artikel 3.1 i denna lag däremot att "varje fråga om betydelsen eller verkan av en av bestämmelserna i konventionen som inte hänskjuts till Europeiska gemenskapernas domstol med stöd av 1971 års protokoll avgörs enligt de principer som fastställts av och varje beslut som fattats av den nämnda domstolen".

22 I en situation som i huvudfallet, där konventionen inte är tillämplig, står det följaktligen domstolen i den berörda konventionsstaten fritt att besluta om huruvida den tolkning som EG-domstolen gör även gäller vid tillämpningen av den inhemska rätt som återger denna konvention.

23 Härav följer att om EG-domstolen skulle förklara sig behörig att pröva den aktuella frågan i begäran om förhandsavgörande, skulle dess tolkning av konventionens bestämmelser inte vara tvingande för den hänskjutande domstolen, då denna inte är bunden av EG-domstolens tolkning annat än om konventionen skulle vara tillämplig på tvisten.

24 Man kan emellertid inte tillåta att de svar som EG-domstolen ger konventionsstaternas domstolar enbart skulle vara rådgivande och inte ha tvingande verkan. En sådan situation skulle försvaga EG-domstolens uppgift, så som den utformats i det ovannämnda protokollet av den 3 juni 1971, i synnerhet den att vara en domstol vars domar är tvingande (se i detta avseende utlåtande 1/91 av den 14 december 1991, Rec. s. I-6079, punkt 61).

25 Med hänsyn till alla de föregående överväganden är EG-domstolen inte behörig att pröva frågan i Court of Appeals begäran om förhandsavgörande.

Rättegångskostnader

26 De kostnader, som har förorsakats Förenade kungarikets, Tysklands, Spaniens och Frankrikes regeringar, liksom Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den 18 maj 1993 förts vidare av Court of Appeal — följande dom:

Domstolen är inte behörig att pröva frågan i Court of Appeals begäran om förhandsavgörande.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Gulmann

Mancini Kakouris Moitinho de Almeida Murray

Edward Puissochet Hirsch

Avkunnad vid offentlig förhandling i Luxemburg den 28 mars 1995.

R. Grass
Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias
Ordförande